

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย และการรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้ มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงโครงสร้างการบริหารงานวิชาการ ภาระกิจ และการปฏิบัติงานในด้านวิชาการที่เป็นจริง ตลอดจนปัญหาในการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สายสามัญ สังกัดกองการมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างประชากร กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดหรือหัวหน้าสายวิชา และกลุ่มครู-อาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา สายสามัญ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีขอบเขตทั้งหมด ๑๖ จังหวัด แบ่งตามเขตศึกษาได้ ๓ เขต ดังนี้คือ

เขตศึกษา ๘ มี ๕ จังหวัด คือ อุตรธานี หนองคาย เลย สกลนคร ขอนแก่น

เขตศึกษา ๑๐ มี ๖ จังหวัด คือ อุบลราชธานี นครพนม กาฬสินธุ์ มหาสารคาม ร้อยเอ็ด ยโสธร

เขตศึกษา ๑๑ มี ๕ จังหวัด คือ นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ

การสุ่มตัวอย่างกลุ่มประชากร ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบ Stratified Random Sampling
ดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้

๑. สุ่มจังหวัดในแต่ละเขตศึกษามาเขตละ ๒ จังหวัด (ร้อยละ ๔๐) ซึ่งได้ทั้งหมด ๖ จังหวัด แยกตามเขตศึกษาดังนี้

เขตศึกษา ๘ สุ่มได้จังหวัด เลย นคร ขอนแก่น

เขตศึกษา ๑๐ สุ่มได้จังหวัด ร้อยเอ็ด และ มหาสารคาม

เขตศึกษา ๑๑ สุ่มได้จังหวัด ชัยภูมิ และ บุรีรัมย์

๒. ในแต่ละจังหวัดที่สุ่มได้นี้ ทำการสุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดสอนระดับ ม.ศ. ๑-๕ มาเป็นจำนวนร้อยละ ๕๐ ส่วนโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดสอนระดับ ม.ศ. ๑-๓ ทำการสุ่มมาเพียงร้อยละ ๒๐ เท่านั้น ได้โรงเรียนระดับ ม.ศ. ๑-๕ จำนวน ๑๓ โรง และโรงเรียนระดับ ม.ศ. ๑-๓ จำนวน ๑๗ โรง รวมโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ จำนวน ๓๐ โรง ดังรายชื่อข้างล่างนี้

๑. โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย	อ. เมือง	จ. ขอนแก่น
๒. โรงเรียนกัลยาณวัตร	อ. เมือง	จ. ขอนแก่น
๓. โรงเรียนบ้านไผ่	อ. บ้านไผ่	จ. ขอนแก่น
๔. โรงเรียนชนบทศึกษา	อ. ชนบท	จ. ขอนแก่น
๕. โรงเรียนภูเวียงวิทยาคม	อ. ภูเวียง	จ. ขอนแก่น
๖. โรงเรียนวางน้อยศึกษา	อ. วางน้อย	จ. ขอนแก่น
๗. โรงเรียนเลยพิทยาคม	อ. เมือง	จ. เลย
๘. โรงเรียนท่าลี่วิทยา	อ. ท่าลี่	จ. เลย
๙. โรงเรียนศรีสงคราม	อ. วังสะพุง	จ. เลย
๑๐. โรงเรียนศรีสองรักวิทยา	อ. ค่ายมั่ง	จ. เลย
๑๑. โรงเรียนสารคามพิทยาคม	อ. เมือง	จ. มหาสารคาม
๑๒. โรงเรียนณคูนารี	อ. เมือง	จ. มหาสารคาม
๑๓. โรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์	อ. โกสุมพิสัย	จ. มหาสารคาม
๑๔. โรงเรียนเข็ญยืนพิทยาคม	อ. เข็ญยืน	จ. มหาสารคาม
๑๕. โรงเรียนบรบือวิทยาคาร	อ. บรบือ	จ. มหาสารคาม
๑๖. โรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัย	อ. เมือง	จ. ร้อยเอ็ด
๑๗. โรงเรียนสตรีศึกษา	อ. เมือง	จ. ร้อยเอ็ด
๑๘. โรงเรียนเสลภูมิพิทยาคม	อ. เสลภูมิ	จ. ร้อยเอ็ด
๑๙. โรงเรียนจันทบูรเบกษาอนุสรณ์	อ. เกษตรวิสัย	จ. ร้อยเอ็ด

๒๐. โรงเรียนจตุรพักตรพิมานรัชกาลิเชก	อ. จตุรพักตรพิมาน	จ.ร้อยเอ็ด
๒๑. โรงเรียนธวัชบุรีวิทยาคม	อ. ธวัชบุรี	จ.ร้อยเอ็ด
๒๒. โรงเรียนชัยภูมิภักดิ์ชุมพล	อ. เมือง	จ.ชัยภูมิ
๒๓. โรงเรียนจตุรัสวิทยาคาร	อ. จตุรัส	จ.ชัยภูมิ
๒๔. โรงเรียนบำเหน็จณรงค์วิทยาคม	อ. บำเหน็จณรงค์	จ.ชัยภูมิ
๒๕. โรงเรียนแก่งคร้อวิทยา	อ. แก่งคร้อ	จ.ชัยภูมิ
๒๖. โรงเรียนภูเขียว	อ. ภูเขียว	จ.ชัยภูมิ
๒๗. โรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม	อ. เมือง	จ.บุรีรัมย์
๒๘. โรงเรียนพุทไธสง	อ. พุทไธสง	จ.บุรีรัมย์
๒๙. โรงเรียนประโคนชัยพิทยาคม	อ. ประโคนชัย	จ.บุรีรัมย์
๓๐. โรงเรียนลำปลายมาศ	อ. ลำปลายมาศ	จ.บุรีรัมย์
๓๑. จากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตามข้อ ๒	ทำการแบ่งบุคลากรแต่ละโรงเรียน	

ออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ

ก. กลุ่มผู้บริหารงานวิชาการของโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดหรือหัวหน้าสายวิชา หรือผู้ที่รักษาการในตำแหน่งดังกล่าว โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง

ข. กลุ่มผู้ปฏิบัติงานวิชาการ ได้แก่ ครู-อาจารย์ผู้สอนในหมวดวิชาต่าง ๆ ในแต่ละโรงเรียน โดยการได้รับรายชื่อของครูในหมวดวิชาต่าง ๆ ของโรงเรียน แล้วเขียนรายชื่อครู-อาจารย์ทั้งหมดในแต่ละหมวดวิชา จากนั้นจึงทำการหยิบรายชื่อของครู-อาจารย์ออกมาหมวดวิชาละ ๒ คน

ตารางที่ ๑
จำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	จำนวน
๑. กลุ่มผู้บริหารงานวิชาการ	
-ผู้บริหารโรงเรียน	๓๐
-ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ	๓๐
-หัวหน้าหมวดวิชา	๒๐๘
๒. กลุ่มครู-อาจารย์ผู้ปฏิบัติงานวิชาการ	๔๑๖
รวม	๖๘๔

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามการปฏิบัติงาน และการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สายสามัญ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยอาศัยแนวการสร้างแบบสอบถามจากตำรา เอกสาร และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

การสร้างแบบสอบถาม คำถามที่ใช้ในแบบสอบถามแบ่งออกเป็น ๒ ตอน คือ
ตอนที่ ๑ เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลที่เป็นจริงในโรงเรียน ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ(Check list) เป็นคำถามที่มุ่งถามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ เพศ อายุ อายุราชการ ตำแหน่ง วุฒิทางวิชาชีพ และข้อมูลสายการบริหารงานของโรงเรียน

ตอนที่ ๒ เป็นคำถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการและการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียน ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า(Rating Scale) แต่ละข้อ

มี ๕ ตัวเลือกตามความถี่ของการปฏิบัติงาน โดยแบ่งเป็นมากที่สุด มาก น้อย น้อยที่สุด และไม่มีเลย โดยให้นำหน้าห้คะแนน ๕, ๔, ๓, ๒, ๑ ตามลำดับ สำหรับคำถามข้อ ๖๘ ซึ่งถามเกี่ยวกับการรายงานผลการสอบของนักเรียนว่า มีผู้ปกครองข้องใจหรือทักท้วงมากน้อยเพียงใด ลักษณะของคำถามแปรกลับกับคำถามข้ออื่น ๆ จากความถี่ของการปฏิบัติงานที่กล่าวแล้ว จึงกำหนดให้นำหน้าห้คะแนนแปรกลับกับคำถามข้ออื่น ๆ ด้วยเป็น ๑, ๒, ๓, ๔, ๕ ตามลำดับ คำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่าทั้ง ๓๔ ข้อ สามารถแบ่งเป็นการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ

๑๑ ด้าน ดังนี้

๑. กระบวนการบริหารงานวิชาการ	จากข้อ ๑-๑๑	รวม ๑๑	ข้อ
๒. หลักสูตรและเอกสารการใช้หลักสูตร	จากข้อ ๑๒-๑๗	รวม ๖	ข้อ
๓. ตารางสอนและวิธีสอน	จากข้อ ๑๘-๒๑	รวม ๔	ข้อ
๔. วัสดุอุปกรณ์การสอนและห้องสมุด	จากข้อ ๒๒-๓๐	รวม ๙	ข้อ
๕. กิจกรรมนักเรียน	จากข้อ ๓๑-๓๖	รวม ๖	ข้อ
๖. การนิเทศการศึกษาในโรงเรียน	จากข้อ ๓๗-๔๓	รวม ๗	ข้อ
๗. การกำหนดให้ครู-อาจารย์ปฏิบัติงานวิชาการ	จากข้อ ๔๔-๔๕	รวม ๒	ข้อ
๘. การใช้ทรัพยากรและแหล่งวิชาในห้องเรียน	จากข้อ ๕๐-๕๔	รวม ๕	ข้อ
๙. การแนะแนว	จากข้อ ๕๕-๖๓	รวม ๙	ข้อ
๑๐. การวัดผลและประเมินผลการศึกษา	จากข้อ ๖๔-๖๙	รวม ๖	ข้อ
๑๑. การวางแผนปรับปรุงงานวิชาการ	จากข้อ ๗๐-๗๔	รวม ๕	ข้อ

นอกจากคำถามจะมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า ๓๔ ข้อแล้วยังเป็นแบบเลือกตอบอีก ๔ ข้อ และให้อภิปรายอีก ๑ ข้อ รวมทั้งหมด ๓๙ ข้อ

การสร้างแบบสอบถามครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แยกแบบสอบถามออกเป็น ๒ ชุด

ชุดที่ ๑ สำหรับกลุ่มผู้บริหารงานวิชาการของโรงเรียน ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วย-ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าหมวดวิชา ชุดที่ ๒ สำหรับกลุ่มผู้ปฏิบัติงานวิชาการ ได้แก่ ครูผู้สอนในหมวดวิชาต่าง ๆ เนื้อหาของคำถามของแบบสอบถามจะแตกต่างกันบ้าง เฉพาะตอนที่ ๑ ส่วนตอนที่ ๒ เหมือนกัน

การทดลองใช้แบบสอบถาม แบบสอบถามที่ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก่อนนำไปสำรวจข้อมูลต่าง ๆ ที่ต้องการนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบขั้นต้นเสียก่อน โดยนำไปทดลองใช้(Try-Out) กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาความเที่ยง(Reliability) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา สายสามัญ ในกรุงเทพมหานคร ๒ โรงเรียน คือ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กับ โรงเรียนจันทร์ประดิษฐารามวิทยาคม โดยใช้แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารงานวิชาการ จำนวน ๑๘ ชุด และครู-อาจารย์ผู้ปฏิบัติงานวิชาการ จำนวน ๒๑ ชุด รวม ๔๐ ชุด และได้แบบสอบถามคืนอย่างสมบูรณ์ครบทุกฉบับ เมื่อได้แบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้คืนมาแล้ว ผู้วิจัยได้นำมาหาความเที่ยงโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ของศูนย์คอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ความเที่ยงทั้งฉบับ ๐.๘๖ จึงได้พิมพ์แบบสอบถามเป็นรูปเล่มจัดส่งไปในภาคผนวก

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อแบบสอบถามได้ทดสอบขั้นต้น และหาความเที่ยงแล้ว ผู้วิจัยจึงได้ใช้เป็นเครื่องมือสำรวจข้อมูลต่าง ๆ โดยผู้วิจัยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล ๓ วิธี ตามความเหมาะสมและความสะดวกของโรงเรียนที่ไปเก็บข้อมูล ดังนี้คือ

๑. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปส่งแก่ผู้ตอบและขอรับคืนด้วยตนเอง
๒. ส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์ และตามไปขอรับคืนด้วยตนเอง
๓. ส่งแบบสอบถามไป และขอรับคืนทางไปรษณีย์

การส่งแบบสอบถามครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับหนังสือจากกองการมัธยมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ไปขอความร่วมมือจากโรงเรียนต่าง ๆ ที่ต้องการสำรวจ จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งสิ้น จำนวน ๖๔๔ ฉบับ ได้รับคืนฉบับที่สมบูรณ์มาจำนวน ๖๔๒ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๙๙.๘๖ ดังตารางที่แสดงไว้ในหน้าต่อไป

ตารางที่ ๒

จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและที่ได้รับคืน

ผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวนที่ส่ง	จำนวนที่ได้รับคืน	ร้อยละ
๑. กลุ่มผู้บริหารงานวิชาการ			
- ผู้บริหารโรงเรียน	๓๐	๒๘	๙๓.๓๓
- ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ	๓๐	๒๖	๘๖.๖๗
- หัวหน้าหมวดวิชา	๒๐๘	๑๙๕	๙๓.๗๕
๒. กลุ่มครูปฏิบัติการทางวิชาการ	๔๑๖	๓๙๓	๙๔.๔๗
รวม	๖๘๔	๖๔๒	๙๓.๘๖

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมด ๖๔๒ ฉบับ ผู้วิจัยได้นำมาตรวจสอบข้อมูล ส่วนตัวในตอนที่ ๑ โดยใช้วิธีหาค่าสถิติเป็นร้อยละ สำหรับข้อมูลตอนที่ ๒ ซึ่งสอบถาม เกี่ยวกับการบริหาร และการปฏิบัติงานทางค่านิชาการนั้น ผู้วิจัยได้ตรวจให้คะแนนตามน้ำหนัก ที่กำหนดในคอนตัน แล้วใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย และหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลซึ่ง ให้เลือกตอบนั้น ผู้วิจัยใช้วิธีหาค่าสถิติเป็นร้อยละ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีหาค่าเฉลี่ย หรือค่ามัธยเลขคณิต ($\bar{X}$) ใช้สูตรดังต่อไปนี้^๑

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทนค่าเฉลี่ยของคะแนนทั้งหมด
 $\sum X$ แทนผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทนจำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สูตรดังต่อไปนี้^๒

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

^๑ ประคอง กรรณสูตร, สถิติประยุกต์สำหรับครู (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
 ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๓), หน้า ๕๐.

^๒ L. W. Ferguson, Personality Measurement. (New York:
 McGraw-Hill Book Co., 1966), p.67.

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้บริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา และครู-อาจารย์ผู้ปฏิบัติงานวิชาการ
ของโรงเรียน เป็นผู้พิจารณาและประเมินผลการบริหารงานวิชาการที่เป็นจริงในโรงเรียน
ตามรายการของคำถามในแบบสอบถาม โดยอาศัยข้อเท็จจริง และปฏิบัติจริงทางค่านิชาการ
ของโรงเรียนที่ตนสังกัดอยู่เป็นหลัก

เพื่อสะดวกในการแปลความหมาย จึงได้กำหนดช่วงของคะแนนและความหมาย
ของช่วงคะแนนเดี๋ยวนั้น ๆ ดังต่อไปนี้

๑.๐๐ - ๑.๔๔	ไม่มีเลย
๑.๕๐ - ๒.๔๔	น้อยที่สุด
๒.๕๐ - ๓.๔๔	น้อย
๓.๕๐ - ๔.๔๔	มาก
๔.๕๐ - ๕.๐๐	มากที่สุด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย